

deSingel

Internationale Kunstcampus

2009-2010 BLAUWEZAAL

**BUDAPEST FESTIVAL
ORCHESTRA
& KOOR COLLEGIUM
VOCALÉ GENT
OLV. IVÁN FISCHER
WO 12 MEI 2010**

2009-2010 / INTERNATIONAAL SYMFONISCH

JUNGE DEUTSCHE PHILHARMONIE
OLV. SUSANNA MÄLKKI
WO 16 SEP 2009

KONZERTHAUSORCHESTER BERLIN
OLV. LOTHAR ZAGROSEK
VR 9 OKT 2009

ANIMA ETERNA
OLV. JOS VAN IMMERSEEL
VR 16 OKT 2009

ROTTERDAMS PHILHARMONISCH ORKEST
OLV. CHRISTOPH MEIER
DO 3 DEC 2009

BRUSSELS PHILHARMONIC & MARIINSKI KOOR
OLV. ERNST VAN TIEL
VR 11 DEC 2009

NATIONAAL ORKEST VAN BELGIË
OLV. WALTER WELLER
ZA 23 JAN 2010

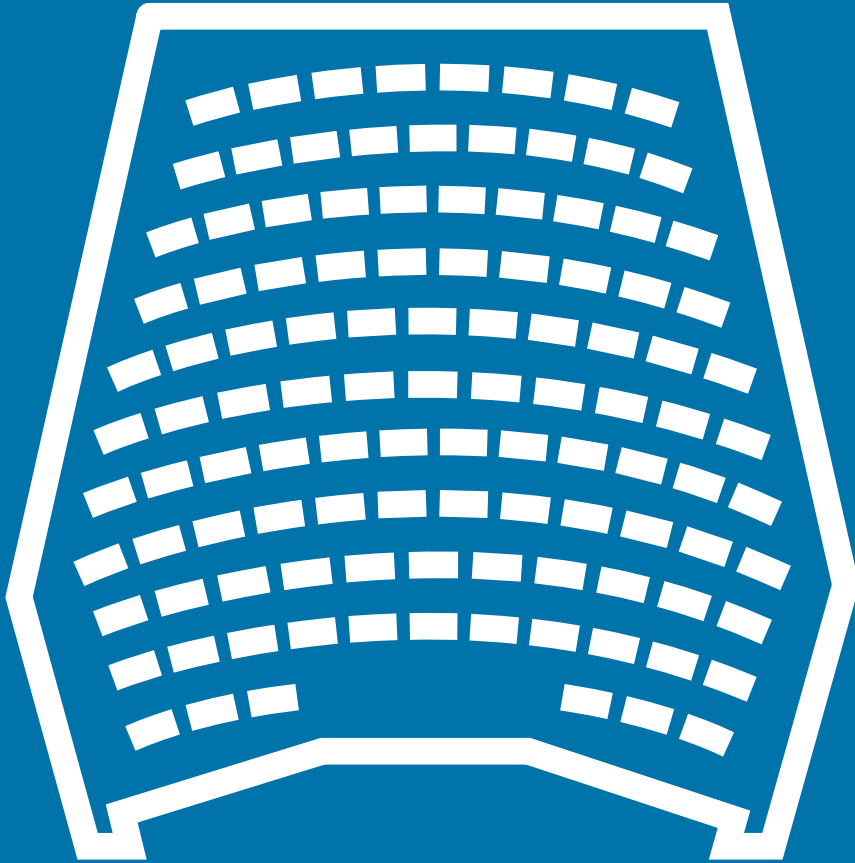
PRAAGS RADIO SYMFONISCH ORKEST
OLV. DANIEL RAISKIN
VR 19 MRT 2010

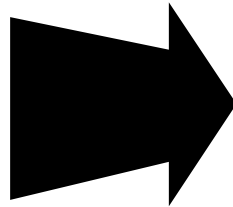
**BUDAPEST FESTIVAL ORCHESTRA
& KOOR COLLEGIUM VOCALE GENT
OLV. IVÁN FISCHER
WO 12 MEI 2010**

Inleiding **Piet De Volder / 19.15 uur / foyer de kunsthaven**

begin **20.00 uur**
pauze omstreeks **20.35 uur**
einde omstreeks **22.00 uur**

teksten programmaboekje **Piet De Volder**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

BUDAPEST FESTIVAL ORCHESTRA & KOOR COLLEGIUM VOCALE GENT

IVÁN FISCHER muzikale leiding

SIBYLLA RUBENS sopraan

LAIA CORTES alt

MALCOLM BENNETT tenor

MATTHIAS LUTZE bas

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ...
betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen.
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.
Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER,
Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

foyer de kunsthaven

enkel open bij avondvoorstellingen in rode en/of blauwe zaal
open vanaf 18.40 uur
kleine koude of warme gerechten te bestellen vóór 19.20 uur
broodjes tot net vóór aanvang van de voorstellingen en tijdens pauzes

Hotel Ramada Plaza Antwerp (Desguinlei 94, achterzijde torengedouw ING)

▶ Restaurant HUGO's at Ramada Plaza Antwerp
open van 18.30 tot 22.30 uur

▶ Gozo-bar
open van 10 uur tot 1 uur, uitgebreide snacks tot 23 uur
deSingelaanbod: tweede drankje gratis bij afgifte van uw toegangsticket

Reclamepanelen omringen de bouwwerf van deSingel. De plaatsing van deze
panelen levert extra middelen op om de bouwkosten te financieren. De toelating voor
het plaatsen van de advertentiepanelen geldt voor de periode van de bouwwerken.
Wij hopen op uw begrip.

BÉLA BARTÓK (1881 - 1945)

Muziek voor snaren, percussie en celesta, Sz106

28'

- Andante tranquillo
- Allegro
- Adagio
- Allegro molto

pauze

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Vesperae solennes de confessore, KV339

30'

- Dixit Dominus
- Confitebor
- Beatus vir
- Laudate pueri
- Laudate Dominum
- Magnificat

ARVO PÄRT (*1935)

Como cierva sedienta

32'

voor sopraan, vrouwenkoor en orkest

'Como cierva sedienta' van Pärt wordt geïntegreerd
in de Vespers van Mozart.

Béla Bartók na de première van 'Muziek voor snaren, percussie en celesta' in het huis van Paul Sacher, 21 januari 1937 © O. Müller

LAVENDE MUZIEK

TRADITIE EN CREATIE BIJ MOZART, BARTÓK EN PÄRT

Gelijk het hert dat reikt
naar waar het water stroomt,
zo in verlangen reikt
mijn ziel naar U, o God,
naar God die leven is;
(...)

Psalm 42

Creëren als een metabolisch proces. Modellen doorgronden en assimileren om een eigen taal te smeden, los van epigonisme. Mozart, Bartók en Pärt wisten er alles van. In zijn kerkmuziek laat Wolfgang Amadeus Mozart op dramatisch effectvolle manier (neo)barokke polyfonie met de galante stijl dialogeren. 'Stile antico', 'stile moderno' en opera-achtige interventies in één levend organisme. Michaël Haydn, de jongere broer van Joseph en Mozarts collega in Salzburg, inspireerde Mozart levenslang bij het beoefenen van het religieuze genre.

Béla Bartók was openlijk over zijn voorbeelden. Bach, Beethoven en Debussy wezen hem, naar eigen zeggen, de weg: "Debussy heeft de zin voor akkoorden bij alle musici hersteld. Hij was even belangrijk als Beethoven die ons de ontwikkelingsvorm heeft geopenbaard en als Bach die ons in hogere zin in het contrapunt inwijdde." In het geval van 'Muziek voor snaren, percussie en celesta', moeten we Stravinsky aan het rijtje toevoegen. Ingewijden herkennen in Bartóks sublieme partituur echo's van 'Les Noces' en 'Le Sacre du Printemps', twee mijlpalen uit Stravinsky's vroege oeuvre.

De Estse componist Arvo Pärt trad in de jaren 1970 toe tot de Russisch-Orthodoxe Kerk. Hij maakte tabula rasa met de muzikale stijlen die hij decennia tevoren had doorlopen - 'Tabula Rasa' is ook de veelbetekenende titel van een bekend werk van de componist uit 1977. Pärt ontwierp een neotonale/ neomodale taal geïnspireerd door het gregoriaans, het middeleeuwse organum, Guillaume de Machaut, de Franco-Vlaamse polyfonie en de Russisch-Orthodoxe muziek. Voortaan sprak hij in het idioom van 'tintinnabuli' - zoiets als 'belmuziek'. Een diatonische taal vol welluidende tertsakkoorden maar zonder de functionele harmonie

uit de vertrouwde tonale muziek. Contemplatieve muziek vol lumineuze schoonheid, één en al 'stasis', ontheven aan de tijd. Muziek die resoneert met boventonen zoals klokken of bellen dat doen. Muziek ook die sinds haar verschijning een breed publiek bekoort maar waarop musicologen en 'kenners' durven neerkijken. Eén ding staat buiten kijf: Pärt is met zijn 'nieuwe' compositorische en spirituele zelf thuis gekomen. Of zoals Philip Borg-Wheeler het raak verwoordt: "Pärt heeft in de 'tintinnabuli' stijl zijn meest natuurlijke en meest eloquente vorm van expressie gevonden, waarmee hij precies en direct communiceert."

HECHT GESTRUCTUREERDE VERBEELDING **Béla Bartók - Muziek voor snaren, percussie en celesta**

'Muziek voor snaren, percussie en celesta' - hét meesterwerk uit het rijpe oeuvre van Béla Bartók - was het begin van een vruchtbare samenwerking van de Hongaarse componist met het muziekleven van de Zwitserse stad Basel. In juni 1936 kreeg Bartók de opdracht van Paul Sacher om een nieuw werk te schrijven voor het Basler Kammerorchester naar aanleiding van het tienjarige bestaan van het ensemble. Andere werken die ontstonden uit 'the Swiss connection' - en die met Bartóks emigratie naar de States ten einde liep - zijn de 'Sonate voor twee piano's en slagwerk' (1937) en het 'Divertimento' (1938). 'Muziek...' werd gecreëerd op 21 januari 1937 in Basel onder Sachers leiding.

De 'snaren' waar Bartók het over heeft in de titel van zijn compositie omvatten niet alleen strijkinstrumenten maar ook harp en piano. De strijkers zijn opgesplitst in twee groepen die door de percussie ruimtelijk van elkaar zijn gescheiden. Helemaal vooraan de centraal opgestelde percussiegroep vinden we piano en harp. Piano en harp zijn op die manier bindtekens tussen de percussie en de strijkers -in het bijzonder de piano in Bartóks behandeling als een percussief of hamerend instrument. De celesta, de derde vermelde schakel in de titel, is eveneens ondergebracht bij het slagwerk. De celesta, met het uitzicht van een buffetpiano, is een klokkenspel met klavier. Het aanslaan van metalen staven (die rusten op houten resoneerkasten) door middel van een klavier maakt het instrument eveneens tot een zinnige 'speler' binnen de slagwerkgroep. Met zijn zachte en omfloerste sonoriteit verleent het aan Bartóks klankfantasieën een 'unheimliche' en mysterieuze dimensie.

Samengevat ziet de opstelling er als volgt uit:

Links: STRIJKERS I - Centraal: PERCUSSIE MET PIANO, HARP EN CELESTA - Rechts: STRIJKERS II.

De opstelling van de instrumentengroepen vertelt veel over de filosofie

van het werk: een spel met ruimtelijke dialoog (in de traditie van de dubbelkorigheid uit de Italiaanse Vroeg-Barok (Giovanni Gabrieli e.a.) en van het barokke concerto grosso) én met steeds wisselende kleurcombinaties. Daarbij is er een doordachte dramatische planning in de aanwending van de verschillende instrumentengroepen.

Zo ontstaat de 'Muziek' uit een lamento (eerste deel) van alleen strijkers met slechts een bescheiden inbreng van slagwerk en een eerste kort optreden van de celesta. In het tweede deel doen piano en harp hun intrede en krijgt het slagwerk een groter aandeel. Van een lyrische sfeer zijn we intussen overgeschakeld naar dynamische en motorische muziek. In de geheimzinnige nachtmuziek uit het derde deel komt de celesta solistisch uit de hoek om daarna op magische wijze met harp en piano te versmelten. De diversiteit aan klankbeelden en texturen en het wisselende gebruik van instrumentengroepen komt uiteindelijk tot een synthese in de wervelende en opzweepende dansfinale.

Ingenieus is niet alleen de gedoseerde aanwending van de bezetting doorheen het werk maar ook de veranderende functie die aparte instrumenten krijgen in het geheel. Zo verlaat de pauze in het tweede deel zijn traditionele functie van 'roffelinstrument' om zich structureel te integreren in een meloritmisch betoog van in elkaar hakende instrumentengroepen als betrof het een soort estafetteloop. Percussie is geen secundaire groep in Bartóks 'Muziek...', geen 'dynamische opvuller', maar een volwaardige speler. Ook de strijkers ondergaan voortdurende functionele en expressieve metamorfoses waarbij het traditionele melodisch-lyrische element geregeld plaats ruimt voor een spel met felle, dynamische accenten en vlugge ritmische loopjes. Kortom, Bartók maakt zijn instrumentengroepen expressief, coloristisch en dynamisch inwisselbaar - dé meesterzet van dit overrompelende werk.

Rode draad doorheen de compacte en geconcentreerde 'Muziek...' is een chromatisch lamento-thema voor de strijkers waarmee de compositie inzet - het onderwerp van een strakke fuga. Dit thema wordt nadien geciteerd, zoals in de laatste twee delen, of dynamisch getransformeerd zoals in het tweede deel.

Bartók is tuk op symmetrie en een stevig doortimmerde structuur. Zijn 'Muziek...' staat dan ook als een huis. In de partituur laat hij niet na nauwgezet te beschrijven hoe elk deel is opgebouwd. Nuttig voor musici en analisten, uitleggerig misschien voor de luisteraar. Het illustreert in elk geval hoezeer de componist bij al zijn visionaire klankfantasieën - Ligeti en Lutoslavski zullen er later hun voordeel mee doen - verknocht blijft aan de grote traditie en de gezaghebbende modellen. In 'Muziek...' klinken dan ook Bach, Beethoven, Debussy en de eerder

Arvo Pärt © Jaqueline Salmon

vernoemde Stravinsky van 'Les Noces' en 'Le Sacre' mee. Omzeggens samen in de 'blender' met toevoeging van een stevig dosis Centraal-Europese boerenmuziek...

Los van het metabolische proces achter deze uiteindelijk hoogst persoonlijke compositie is er de weergaloze expressieve diepgang. Terecht wordt het betoog van 'Muziek...' vaak als 'kosmisch' gelabeld. Via zijn hecht gestructureerde verbeelding lijkt de maestro ons gedurende een half uur in te wijden in grote mysteries en vraagstukken, in de grote cyclus van leven en dood.

TUSSEN TROOST EN VERTWIJFELING

Arvo Pärt - Como cierva sedienta

Arvo Pärt schreef 'Como cierva sedienta' ('Zoals het dorstige hert') (1998/2001) in opdracht van het Festival de Música de Canarias (Muziekfestival van de Canarische Eilanden), wat het gebruik van een Spaanse zangtekst verklaart. Het betreft de oud-testamentische Psalmen 42 en 43 die, omgezet in het Spaans, in de buurt komen van de mystieke poëzie van Juan de la Cruz en Teresa van Avila. 'Como cierva sedienta' ging in première op 3 februari 1999 in Tenerife in een versie voor sopraan solo en orkest (Patricia Rosario en het Philharmonisch Orkest van Kopenhagen olv. Okko Kamu).

De componist laat de keuze tussen sopraan solo of eenstemmig dameskoor. In laatstgenoemde versie kan men ook opteren voor afwisseling tussen dameskoor en sopraan solo.

In de bekende Willibrord vertaling van de Bijbel (Uitgeverij Emmaus, Brugge, 1975) lezen we als inleiding tot de psalmen volgende treffende situering: "De psalmen zijn de ademhaling van Israëls godsdienstige leven. Ze zijn de neerslag van zijn geloof in Jahwe en zijn vertrouwen op zijn vaderlijke leiding; zij getuigen van zijn bewondering voor Gods grote daden, maar verwoorden ook zijn verslagenheid bij rampspoed. In al die wisselende uitingen van het menselijke gevoelsleven wordt men steeds getroffen door het persoonlijke karakter ervan: God is voor de bidder geen ver en onaantastbaar wezen, maar een vader die met zijn kinderen begaan is, een koning die recht en billijkheid wil, de schepper die toch heel dicht bij zijn schepselen staat. Ook Jezus heeft de psalmen gebeden; met de woorden van Psalm 31, 6 in de mond gaf Hij op het kruis de geest."

De persoonlijke relatie tussen God en gelovige, zo present in de door Pärt op muziek gezette Psalmen 42 en 43, is misschien de meest opvallende parallel met de aangehaalde Spaanse mystieke poëzie.

Psalm 42 draagt als titel 'Verlangen naar God'. Hij laat zich lezen als een dialoog tussen de ontmoedigde, wanhopende mens en de stem van het geloof met als refrein: "Wat buigt ge u neer, mijn ziel,/ wat zijt gij ongerust in mij?/ Stelt gij op God uw hoop: eenmaal loof ik hem wéér/ die mij bevrijdt - mijn God."

In het geloof moet de ziel keer op keer de kracht vinden om tegenspoed en twijfels te overwinnen. De Psalmtekst verwijst ook naar spot door ongelovigen: "Mij rakend in het hart/ honen mijn kwellers mij,/ waar elk van vroeg tot laat mij zegt: 'waar is uw God?'"

De vertalers van deze psalm (Gerhardt, van der Zeyde, Nelis in de aangehaalde Willbrord vertaling) gaan ervan uit dat de psalmdichter ver weg is van Jeruzalem, "waar de tempel is en de grote feesten worden gevierd." Onvrijwillig vertoef hij [de dichter] in een streek "waar landschap en mensen hem vreemd blijven". Dit verklaart ook de nostalgie die spreekt uit regels als "dan denk ik aan U,/ van dit Jordaanland uit,/ de Hermontoppen ginds,/ vanaf het laaggebergte."

Psalm 43 draagt als titel 'Niet verlaten'. Weerom slaat de wanhoop toe maar het geloof in Gods steun lijkt toe te nemen. God wordt jubelend "mijn geluk, mijn feest" genoemd en wordt met harpspel geloofd. Gezien het hierboven vermelde refrein ("Wat buigt ge u neer...") deze psalm afsluit, neemt men aan dat de Psalmen 42 en 43 als een eenheid zijn gedacht.

Een refrein dat een cruciale rol speelt in Arvo Pärts cantate en door hem als volgt wordt gekarakteriseerd: "Een vers dat als een weg naar rijpwording doorheen de hele compositie loopt om in de laatste herneming, omgeven door weemoed en hoop, uit te monden in verzoening."

Pärt heeft de psalmteksten verdeeld over vijf secties die attacca (zonder onderbreking) in elkaar overlopen. De eerste vier secties berusten op Psalm 42; de laatste op Psalm 43. De overgang naar de laatste sectie, in een geest van een versterkt vertrouwen op God, is de eigenlijke climax van het werk. 'Él es mi Dios y salvador!' ('die mij bevrijdt - mijn God') weerklinkt het forte en extreem hoog in de zanglijn, ondersteund door krachtige fanfares in het orkest. De zang heeft overduidelijk gregoriaanse 'roots' maar is gekruid met oosterse melismen - een knipoog wellicht naar de Spaanse opdrachtgever.

Voor Pärts doen is 'Como cierva sedienta' een dramatische partituur waarbij een ritmisch gelijkmatige, psalmodiërende zanglijn wordt ingebed in een dynamische en concarterende orkestratie met een voortdurende dialoog tussen de instrumentengroepen. De spanning tussen vocale gelijkmatigheid en een uiterst beweeglijke, versnipperde instrumentatie - soms komt Pärts orkestratie in de buurt van de 'Klangfarbenmelodie' ('me-

lodie van timbres') à la Schönberg - kan worden gerelateerd met het beeld van de ziel die temidden van veranderende omstandigheden doorzet en volhardt in het geloof. Lamentatie, opstandigheid maar ook vertrouwen, hernieuwd geloof en opgang naar het licht zijn de etappes op de spirituele weg die de componist met de musici en luisteraars aflegt. In een sfeer van vertrouwen dooft de muziek uit. Het klankbeeld stolt in aangehouden akkoorden, de stemmen verstommen.

"'Mijn ziel' in Davids psalm", aldus de componist, "is de ziel van ons allen, onze levensweg - een weg vol lijden en dramatische voorvallen, een weg tussen troost en ultieme vertwijfeling, die kan leiden tot een strijd met God. Een weg die niettemin vol verlangen naar Hem is."

Het typeert Arvo Pärt dat hij niet zijn muziek dan wel de ethos erachter omschrijft.

STIJLEN IN DRAMATISCHE INTERACTIE

Wolfgang Amadeus Mozart - Vesperae Solennes de Confessore, KV339

Psalmen zijn ook een vast bestanddeel van de vespers (avondgebed), één van de belangrijkste officies van de katholieke liturgie. Lofprijzing en dankzegging staan centraal. Men dankt voor wat God die dag heeft gegeven, men prijst Zijn barmhartigheid, Zijn daden, kracht en grootheid. Sluitstuk van de vespers is het Magnificat, de lofzang van Maria, volgens het evangelie van Lucas (1, 46-56): "Mijn hart prijst hoog de Heer,/ van vreugde juicht mijn geest om God mijn redder (...)". Het betreft een dubbele vreugde: de vreugde om de nakende geboorte van Christus, die gemeld werd door de engel Gabriël, en de vreugde om de zwangerschap van haar bloedverwante Elisabeth.

Wolfgang Amadeus Mozart heeft in het totaal drie vesperzettingen afgeleverd: het KV193, dat alleen bestaat uit een 'Dixit Dominus' en een Magnificat (1774); het KV321 en het hier gespeelde KV339 uit 1780. De twee laatste zettingen bestaan telkens uit vijf psalmen en het Magnificat - de laatste religieuze werken die Mozart schreef in dienst van aartsbisschop Hieronymus Colloredo in Salzburg. Door de aanwezigheid van vijf psalmen ('Dixit Dominus', 'Confitebor', 'Beatus vir', 'Laudate pueri' en 'Laudate Dominum') gaat men ervan uit dat de laatste twee vesperzettingen bestemd waren voor de Dom van Salzburg. De tweede grote katholieke kerk van de stad, de Sankt Peter, volgde de regel van Benedictus die slechts vier psalmen in de vespers opneemt.

Mozarts benadering van kerkmuziek tijdens de Salzburger jaren is niet los

te maken van de concrete verwachtingen van zijn broodheer Colloredo met wie de jonge componist, zoals bekend, een gespannen verhouding had. De aartsbisschop, een 'kind van de Verlichting', pleitte voor een nuchtere omgang met de religieuze teksten, een compacte vorm en een muziek die ondergeschikt is aan het woord. Mozart, die de knepen van het kerkelijke vak ook had geleerd tijdens Italiëreizen (1769-1773), was zelf voorstander van bondigheid. In een brief aan Padre Martini meldde hij dat een mis niet langer dan vijfenveertig minuten mag duren. Met hun duur van om en bij dertig minuten passen de Vespers, KV339, dus helemaal in het plaatje.

Afgezien van het vermijden van wijldigheid in tekstzetting - in het streng fugatische 'Laudate pueri' bijvoorbeeld zijn tekstueel verschillende verzen over de inzetten van de afzonderlijke stemmen verdeeld - is er ook een economie in de instrumentale middelen; een andere geplogenheid van de Salzburgse ritus. De oorspronkelijke bezetting bestaat uit twee violen, twee trompetten, pauken, drie basinstrumenten (cello, contrabas, fagot), drie trombones en orgel. Trompetten en pauken worden alleen ingezet voor het grootse begin en einde van de Vespers: voor het 'Dixit Dominus' en het 'Magnificat'.

Mozart hanteert in deze laatste versperzetting een veelheid aan stijlen en schrijfwijzen. Van grootse barokke retoriek à la Händel tot een zoet-gevooid galante stijl in het 'Laudate Dominum' voor sopraan solo en koor - het meest geliefde en overbekende deel van het werk. Van geleerd contrapunt uit de 'stile antico' tot de monodie en de energieke homofonie (ritmisch gelijkvallen van alle stemmen) uit de 'stile moderno'. Het gebruik van componeertechnieken voor welbepaalde inhouden is ingegeven door enerzijds de navolging van modellen zoals het religieuze oeuvre van de reeds vermelde Michaël Haydn - diens 'Requiem' is een belangrijke bron van inspiratie voor Mozarts kerkstijl tot en met zijn eigen onvoltooide 'Requiem' toe - en anderzijds bepaalde tradities. Zo volgt de vermelde contrapuntische 'factuur' van het 'Laudate pueri' een vaststaande Zuid-Duitse/Italiaanse traditie.

De kracht van Mozarts laatste Vespers zit voornamelijk in de levendige dramatische vorm die voortkomt uit een veelheid aan contrasten inzake textuur, dynamiek en expressie.

De componist beschouwde zijn laatste twee versperzettingen niet als gelegenheidswerk, zo getuigt een vaak aangehaalde brief aan zijn vader Leopold van 12 maart 1783 met het verzoek de partituren naar Wenen te zenden, Mozarts nieuwe biotoop na zijn ontslag in Salzburg. Mozart wou de werken presenteren in de cirkel van Gottfried van Swieten.

Van Swieten, een Hollandse diplomaat die een tijdlang ambassadeur was van het Habsburgse Rijk, organiseerde in Wenen privéconcerten waarop barokmuziek - met nadruk op J.S. Bach en G.F. Händel - werd gepropageerd en bestudeerd. Mozart, die van Swieten kende sinds 1768, was een ijverig bezoeker van deze bijeenkomsten die hem stimuleerden bij de studie van Bachs contrapunt.

Het lijkt erop dat de ambitieuze componist zijn eigen verwerking van de grote traditie wou demonstreren aan van Swietens kring met de vesper-composities als leidraad. Het voert ons terug naar het idee van muziek die zich te goed doet aan grote modellen en gezaghebbende voorbeelden. Muziek die door assimilatie van diverse talen een weg vindt naar ontplooiing van een persoonlijke stijl of een spel met stijlen. Lavende muziek.

ARVO PÄRT

COMO CIERVA SEDIENTA

teksten: Psalm 42 en 43

Como la cierva sedienta en busca de un río,
asi, Dios mio, te busco a ti.
Tengo sed de Dios, del Dios de la vida.
¿Cuándo volveré a presentarme ante Dios?

Día y noche, mis lágrimas son mi alimento,
mientras a todas horas me preguntan:
"¿Dónde está tu Dios?"

Cuando pienso en estas cosas,
doy rienda suelta a mi dolor.
Recuerdo cuando yo iba con la gente,
conduciéndola al templo de Dios
entre gritos de alegría y gratitud.
¡Qué gran fiesta entonces!

¿Por qué voy a desanimarme?
¿Por qué voy a estar preocupado?
Mi esperanza he puesto en Dios,
a quien todavía seguiré alabando.
¡Él es mi Dios y salvador!

Me siento muy desanimado.
Por eso pienso tanto en ti
desde la región del río Jordán,
desde los montes Hermón y Mizar.

Se oye en los barrancos profundos
el eco atronador de tus cascadas.
Los torrentes de agua que tú mandas
han pasado sobre mi.

De día el Señor me envía su amor,
y de noche no cesa mi canto
ni mi oración al Dios de mi vida.

Zoals een hinde smacht naar stromend water,
zo smacht mijn ziel naar u, o God.
Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God,
wanneer mag ik nader komen en Gods gelaat aanschouwen?

Tranen zijn mijn brood, bij dag en bij nacht,
want heel de dag hoor ik zeggen:
'Waar is dan je God?'

Weemoed vervult mijn ziel
nu ik mij herinner hoe
ik meeliep in een dichte stoet
en optrok naar het huis van God -
een feestende menigte,
juichend en lovend.

Wat ben je bedroefd, mijn ziel,
en onrustig in mij.
Vestig je hoop op God,
eens zal ik hem weer loven,
mijn God die mij ziet en redt.

Mijn ziel is bedroefd,
daarom denk ik aan u,
hier in het land van de Jordaan,
bij de Hermon, op de top van de Misar.

De roep van vloed naar vloed,
de stem van uw waterstromen -
al uw golven slaan
zwaar over mij heen.

Overdag bewijst de Heer mij zijn liefde,
's nachts klinkt een lied in mij op,
een gebed tot de God van mijn leven.

Le digo a Dios, mi defensor.
"¿Por qué me has olvidado?
¿Por qué tengo que andar triste
y oprimido por mis enemigos?"

Hasta los huesos me duelen
por las ofensas de mis enemigos
que a todas horas me preguntan:
"¿Dónde está tu Dios?"

¿Por qué voy a desanimarme?
¿Por qué voy a estar preocupado?
Mi esperanza he puesto en Dios,
a quien todavía seguiré alabando.
¡Él es mi Dios y salvador!

Oh Dios, hazme justicia;
¡Ponte de mi parte contra esta gente pagana!
¡Ponme a salvo del mentiroso y del malvado,
porque tú eres mi Dios y protector!
¿Por qué me has alejado de ti?
¿Por qué tengo que andar triste
y oprimido por mis enemigos?

Envía tu luz y tu verdad,
para que ellas me enseñen el camino
que lleva a tu santo monte,
al lugar donde tú vives.
Llegaré entonces a tu altar, oh Dios,
y allí te alabaré al son de la arpa,
pues tú, mi Dios, llenas mi vida de alegría.

¿Por qué voy a desanimarme?
¿Por qué voy a estar preocupado?
Mi esperanza he puesto en Dios,
a quien todavía seguiré alabando.
¡Él es mi Dios y salvador!

Tot God, mijn rots, wil ik zeggen:
'Waarom vergeet u mij,
waarom ga ik gehuld in het zwart,
door de vijand geplaagd?'

Mij gaat door merg en been
de hoon van mijn belagers,
want ze zeggen heel de dag:
'Waar is dan je God?'

Wat ben je bedroefd, mijn ziel,
en onrustig in mij.
Vestig je hoop op God,
eens zal ik hem weer loven,
mijn God die mij ziet en redt.

Verschaf mij recht, o God,
vecht voor mijn zaak. Bescherm mij tegen
een liefdeloos volk, vol list en bedrog.
U bent toch mijn God, mijn toevlucht,
waarom wijst u mij af,
waarom ga ik gehuld in het zwart,
door de vijand geplaagd?

Zend uw licht en uw waarheid,
laten zij mij geleiden
en brengen naar uw heilige berg,
naar de plaats waar u woont.
Dan zal ik naderen tot het altaar van God,
tot God, mijn hoogste vreugde.
Dan zal ik u loven bij de lier, God, mijn God.

Wat ben je bedroefd, mijn ziel,
en onrustig in mij.
Vestig je hoop op God,
eens zal ik hem weer loven,
mijn God die mij ziet en redt.

WOLFGANG AMADEUS MOZART

VESPERAE SOLENNES DE CONFESSORE

Dixit Dominus

Dixit Dóminus Dómino meo,
sede a dextris meis:
donec ponam inimicos tuos scabéllum pedum tuórum.
Virgam virtútis tuæ emittet Dóminus ex Sion:
domináre in médio inimicórum tuórum.
Tecum princípium in die virtútis tuæ:
in splendóribus sanctórum
ex útero ante lucíferum génuí te.
Jurávit Dóminus
et non pænitébit eum:
tu es sacérdos in ætérnum
secúndum órđinem Melchisedech.
Dóminus a dextris tuis:
confrégit in die iræ suæ reges.
Judicábit in nationibus implébit ruínas:
conquassábit cápita in terra multórum.
De torrénite in via bibet:
proptérea exaltábit caput.

Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto:
Sicut erat in principio,
et nunc, et semper,
et in sæcula sæculorum.
Amen.

De Heer spreekt tot mijn Heer:
'Neem plaats aan mijn rechterhand,
ik maak van je vijanden een bank voor je voeten.'
Uit Sion reikt de Heer u de scepter van de macht,
u zult heersen over uw vijanden.
Uw volk staat klaar op de dag dat u ten strijde trekt.
Op de heilige bergen, uit de schoot van de dageraad,
komt tot u de dauw van uw jeugd.
De Heer heeft gezworen,
en komt op zijn eed niet terug:
'Je bent priester voor eeuwig,
zoals ook Melchisedek was.'
De Heer aan uw rechterhand
verplettert koningen op de dag van zijn toorn.
Hij berecht de volken, verplettert hoofden,
overal op aarde, lijken stapelen zich op.
Hij drinkt onderweg uit de beek
en dan heft hij zijn hoofd.

Psalm 110

Ere zij de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin,
zo ook nu en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Confitebor

Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo,
in consilio justorum, et congregatione.

Magna opera Domini:

exquisita in omnes voluntates ejus.

Confessio et magnificentia opus ejus,
et justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Memoriam fecit mirabilium suorum,
misericors et miserator Dominus.

Escam dedit timentibus se;
memor erit in sæculum testamenti sui.

Virtutem operum suorum annuntiabit populo suo,
ut det illis hæreditatem gentium.

Opera manuum ejus veritas et judicium.

Fidelia omnia mandata ejus,
confirmata in sæculum sæculi,
facta in veritate et æquitate.

Redemptionem misit populo suo;
mandavit in æternum testamentum suum.

Sanctum et terribile nomen ejus.

Initium sapientiæ timor Domini;
intellectus bonus omnibus facientibus eum:
laudatio ejus manet in sæculum sæculi.

Gloria Patri etc.

Ik wil de Heer loven met heel mijn hart
in de grote kring van oprechten.

Machtig zijn de werken van de Heer,
wie ze liefheeft, onderzoekt ze.

Zijn daden hebben glans en glorie,
zijn rechtvaardigheid houdt stand, voor altijd.

Hij stelde een gedenkdag in voor zijn wonderen,
genadig en liefdevol is de Heer.

Hij gaf voedsel aan wie hem vrezen,
eeuwig gedenkt hij zijn verbond.

Hij toonde zijn volk de kracht van zijn daden
en gaf hun het land van andere volken.

Waarheid en recht zijn het werk van zijn handen,
uit al zijn regels blijkt zijn trouw,

ze zijn onwrikbaar, voor altijd en eeuwig,
gemaakt volgens waarheid en recht.

Hij heeft zijn volk verlossing gebracht,
voor eeuwig zijn verbond ingesteld.

Heilig en ontzagwekkend is zijn naam.

Het begin van wijsheid is ontzag voor de Heer,
wie leeft naar zijn wet, getuigt van goed inzicht.

Zijn roem houdt stand, voor altijd.

Psalm 111

Beatus vir

Beátus vir qui timet Dóminum:
in mandátis ejus volet nimis.
Potens in terra erit semen ejus:
generátio rectórum benedicétur.
Gloria et divítiae in domo ejus:
et justítia ejus manet in sæculum sæculi.
Exórtum est in ténebris lumen rectis:
miséricors, et miserátor, et justus.
Jucúndus homo qui miserétur et commódat:
dispónet sermónes suos in judício.
Quia in ætérnum non commovébitur.
In memória æténa erit justus:
ab auditióne mala non timébit.
Parátum cor ejus speráre in Dómino.
Confirmátum est cor ejus:
non commovébitur donec despíciat inimícos suos.
Dispérsit, dedit paupéribus:
justítia ejus manet in sæculum sæculi,
cornu ejus exaltábitur in glória.
Peccátor vidébit, et irascétur,
déntibus suis fremet et tabéscet:
desidérium peccatórum períbit.

Gloria Patri etc.

Gelukkig de mens met ontzag voor de Heer
en met liefde voor zijn geboden.
Zijn nageslacht geniet aanzien in het hele land,
de oprechten worden gezegend.
Rijkdom en weelde bewonen zijn huis,
en zijn rechtvaardigheid houdt stand, voor altijd.
Hij straalt voor de oprechten als licht in het duister,
genadig, liefdevol en rechtvaardig.
Goed gaat het wie genadig is en vrijgevig,
wie zijn zaken eerlijk behartigt.
De rechtvaardige komt nooit ten val,
men zal hem eeuwig gedenken.
Voor een vals gerucht zal hij niet vrezen,
hij is standvastig en vertrouwt op de Heer.
Standvastig is zijn hart en zonder vrees.
Aan het eind ziet hij zijn vijanden verslagen.
Gul deelt hij uit aan de armen,
zijn rechtvaardigheid houdt stand, voor altijd,
hij zal stijgen in aanzien en eer.
Kwaadwilligen zien het met ergernis aan,
ze verbijten zich en verliezen de moed,
al hun plannen gaan op in rook.

Psalm 112

Laudate pueri

Laudate, pueri, Dominum;
laudate nomen Domini.

Sit nomen Domini benedictum
ex hoc nunc et usque in sæculum.

A solis ortu usque ad occasum
laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus,
et super cælos gloria ejus.

Quis sicut Dominus Deus noster,
qui in altis habitat,
et humilia respicit
in cælo et in terra?

Suscitans a terra inopem,
et de stercore erigens pauperem:
ut collocet eum cum principibus,
cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo,
matrem filiorum lætantem.

Gloria Patri etc.

Loof, dienaars van de Heer,
loof de naam van de Heer.

De naam van de Heer zij geprezen
van nu tot in eeuwigheid.

Van waar de zon opkomt tot waar zij ondergaat,
zij geloofd de naam van de Heer.

Verheven boven alle volken is de Heer,
verheven boven de hemel zijn luister.

Wie is gelijk aan de Heer, onze God,
die hoog daar boven zijn woning heeft,
die zijn oog richt naar beneden,
wie in de hemel en op de aarde?

Hij verheft uit het stof wie berooid is,
uit het vuil tilt hij op wie alles ontbeert.

Hij laat hem wonen bij hooggeplaatsten,
bij de hoogsten van zijn volk.

De onvruchtbare vrouw laat hij wonen in het huis,
een vrolijke moeder van kinderen.

Psalm 113

Laudate Dominum

Laudate Dominum, omnes gentes;
laudate eum, omnes populi.
Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus,
et veritas Domini manet in æternum.

Gloria Patri etc.

Magnificat

Magnificat anima mea Dominum
Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancillæ suæ:
ecce enim ex hoc beatam
me dicent omnes generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est,
et sanctum nomen eius.
Et misericordia eius a progenie
in progenies timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo,
dispersit superbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.
Esurientes implevit bonis
et divites dimisit inanes,
Suscepit Israel puerum suum
recordatus misericordiæ suæ,
Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius in sæcula.

Gloria Patri, etc.

Loof de Heer, alle volken,
prijs hem, alle naties:
zijn liefde voor ons is overstelpend,
eeuwig duurt de trouw van de Heer.

Psalm 117

Mijn ziel prijst en looft de Heer,
mijn hart juicht om God, mijn redder:
hij heeft oog gehad voor mij, zijn minste dienaar.
Alle geslachten zullen mij
voortaan gelukkig prijzen,
ja, grote dingen heeft de Machtige voor mij gedaan,
heilig is zijn naam.
Barmhartig is hij, van geslacht op geslacht,
voor al wie hem vereert.
Hij toont zijn macht en de kracht van zijn arm
en drijft uiteen wie zich verheven wanen,
heersers stoot hij van hun troon
en wie gering is geeft hij aanzien.
Wie honger heeft overlaadt hij met gaven,
maar rijken stuurt hij weg met lege handen.
Hij trekt zich het lot aan van Israël, zijn dienaar,
zoals hij aan onze voorouders heeft beloofd:
hij herinnert zich zijn barmhartigheid
jegens Abraham en zijn nageslacht, tot in eeuwigheid.

Lucas I: 46-56

Budapest Festival Orchestra

In 1983, toen dirigent Iván Fischer en pianist Zoltán Kocsis beslisten om een nieuw symfonisch orkest op te richten, had niemand kunnen raden dat dit het begin was van één van de meest succesvolle en opwindende muzikale avonturen zowel in Hongarije als op de internationale podia. In het begin gaf het Budapest Festival Orchestra een maximum van vier of vijf concerten per jaar, maar in 1992 werd het aangesteld als permanent orkest van Budapest, de hoofdstad van Hongarije. Vanaf dat moment werd het orkest door publiek en kritiek beschouwd als de ware erfgenaam van de muzikale tradities van Hongarije en Centraal-Europa, dat deze wortels een nieuwe dynamiek en verjonging zou geven. Nu is het Budapest Festival Orchestra een van de meest gevraagde ensembles binnen de internationale muziekscène. Het orkest is een welkome gast zowel op vooraanstaande muziekfestivals in Salzburg, Luzern, Parijs, Londen,... en in de belangrijkste concertzalen, gaande van het Musikverein en het Konzerthaus in Wenen tot Carnegie Hall in New York, Théâtre des Champs-Élysées in Parijs en het Concertgebouw in Amsterdam. Artiesten van wereldklasse hebben reeds met het orkest samengewerkt: Sir Georg Solti, Kurt Sanderling, Charles Dutoit, Edith Mathis, Sandor Végh, Yehudi Menuhin, Gidon Kremer, András Schiff, Eliahu Inbal, Marek Janowski, Agnes Baltsa, Martha Argerich, Radu Lupu, Thomas Zehetmair, Vadim Repin, Richard Goode en anderen. Ook de operaprojecten van het orkest oogstten succes: 'Cosi fan tutte', 'Idomeneo', 'Orfeo ed Euridice' en 'Un Turco in Italia'. De serie van drie concerten ter herdenking van de vijftigste verjaardag van de dood van Bartók werd tijdens het seizoen 1995-96 in Boedapest, New York, Parijs, Keulen, Frankfurt en Brussel uitgevoerd. Over verschillende jaren gespreid voerde het orkest de symfonische cyclus van Mahler uit in Boedapest, Lissabon, Frankfurt en Wenen. Met de Bartók-Stravinsky cyclus werd het orkest uitgenodigd in Edinburgh, Londen, San Francisco en New York. In 2005 lanceerde het orkest een jaarlijks Mahlerfestival in Boedapest. Sinds 2008 vindt er elk jaar een marathon plaats rond een andere componist. Het orkest besteedt ook ruime aandacht aan nieuwe muziek: ze speelden de Hongaarse premières van werken van Ustvolskaja, Eötvös, Kurtág, Holliger, Doráti en anderen. Het orkest gaf reeds compositieopdrachten aan componisten als Jeney, Sárosi, Lendvai, Vajda, Mártha, Melis en Vidovsky. Om een veelzijdige artistieke ontwikkeling van zijn musici te verzekeren, organiseert het Budapest Festival Orchestra ook een serie kamermuziekconcerten, een jaarlijks zomerfestival barokmuziek en concerten voor kinderen. Sinds 2003 neemt het orkest op voor het label Channel Classics. Hun opname van Mahlers Zesde werd genomineerd voor de Grammy Award en hun cd met Mahlers Tweede won de Gramophone Award.

Koor Collegium Vocale Gent

In de wereld van de vocale klassieke muziek heeft Collegium Vocale Gent zich in de loop van meer dan dertig jaar zonder twijfel een echte wereldfaam verworven. Dat dit geen toeval is, maar het resultaat van een jarenlange consequente werkwijze en artistieke visie, hoeft geen betoog. Opggericht in 1970 op initiatief van Philippe Herreweghe was deze groep zangers de eerste om in de jaren zeventig de nieuwe stijlprincipes met betrekking tot de interpretatie van barokmuziek toe te passen op de vocale muziek. Instrumentalisten waren toentertijd al enkele jaren begonnen aan hun zoektocht naar een uitvoeringspraktijk die nauwer aansloot bij de historische context. Ze grepen hiervoor terug naar origineel bronnenmateriaal, dat ze aan een grondige studie onderwierpen, en naar een authentiek instrumentarium. Het is dan ook niet verwonderlijk dat musici als Gustav Leonhardt, Ton Koopman en Nikolaus Harnoncourt al zeer snel belangstelling toonden voor de gelijklopende aanpak van dit Vlaams ensemble op het gebied van de vocale muziek. Dit resulteerde in een intensieve samenwerking, zowel op het concertpodium als op plaat. Philippe Herreweghe is zich steeds bewust geweest van de waarde van een dergelijke samenwerking en daarom werkte het ensemble ook later af en toe samen met andere dirigenten (René Jacobs, Paul Van Nevel, Bernard Haitink, Daniel Reuss, ...) en verschillende orkesten zoals het Freiburger Barockorchester, het Concertgebouworkest of de Wiener Philharmoniker. Het repertoire van Collegium Vocale Gent is niet te vangen binnen een welbepaalde stijlperiode. Het ensemble leverde een belangrijke bijdrage tot de herontdekking van heel wat polyfone werken uit de renaissance. Regelmatig staat het klassieke en romantische repertoire op het programma en ook creaties en uitvoeringen van hedendaagse muziek komen nu en dan aan bod. Het waarmerk van Collegium Vocale Gent is en blijft echter de Duitse barokmuziek en meer specifiek het oeuvre van Johann Sebastian Bach. Voor dit repertoire werd einde van de jaren tachtig het orkest van Collegium Vocale Gent opgericht, dat door zijn hechte band met het koor een onmisbaar instrument is geworden bij de uitvoering van deze muziek. Een doorgedreven bekommernis om de kwaliteit van de uitvoeringen heeft ervoor gezorgd dat Collegium Vocale Gent een omvangrijke discografie wist op te bouwen. A capella of samen met het orkest van Collegium Vocale Gent, het Orchestre des Champs Élysées, het koor van La Chapelle Royale uit Parijs en diverse andere instrumentale en vocale ensembles, werden in de loop der jaren meer dan zestig opnames gerealiseerd, onder meer voor de labels Harmonia Mundi France, Virgin Classics, Accent, Ricercar en Telefunken. Daarnaast brengen talrijke concertreizen Collegium Vocale Gent op alle belangrijke podia en muziekfestivals van Europa. Het ensemble was reeds te gast in de Verenigde Staten, Zuid-Amerika, Israël, HongKong, Japan en Australië. In 1993 werd Collegium Vocale Gent door de Vlaamse Gemeenschap benoemd tot Cultureel Ambassadeur van

Vlaanderen. Het ensemble geniet tenslotte ook de steun van de Provincie Oost-Vlaanderen en de stad Gent.

www.collegiumvocale.com

Iván Fischer

Iván Fischer is oprichter en muziekdirecteur van het Budapest Festival Orchestra. Daarnaast is hij ook chefdirigent van het National Symphony Orchestra of Washington D.C. Aanvankelijk studeerde Iván Fischer piano en viool, later schakelde hij over op cello. Na zijn studies compositie in Boedapest studeerde hij af in de compositieklas van Hans Swarowski in Wenen. Vervolgens werkte hij gedurende twee seizoenen als assistent van Nikolaus Harnoncourt. De internationale carrière van Iván Fischer ging van start toen hij op vijftienvijftigjarige leeftijd in Londen de Rupert Foundation Conducting Competition won. Hierdoor werd hij door alle belangrijke Britse orkesten uitgenodigd om te dirigeren. In 1983 keerde hij terug naar Hongarije, waar hij het Budapest Festival Orchestra oprichtte. Als gastdirigent wordt hij geregeld gevraagd door de Berliner Philharmoniker, Concertgebouworkest Amsterdam, New York Philharmonic, Cleveland Orchestra, London Symphony, Israel Philharmonic, Bayerischer Rundfunk Orchester, Westdeutscher Rundfunk Orchester, Orchestre National de France, Chamber Orchestra of Europe en Orchestra of the Age of Enlightenment. Als operadirigent werd Iván Fischer uitgenodigd door de English National Opera en Royal Opera House, Covent Garden en de opera's van Parijs, Zürich, Frankfurt, Boedapest en Stockholm. Hij dirigeerde ook verscheidene Mozartproducties in de Weense Staatsopera en was een tijd lang muziekdirecteur van de Opéra National de Lyon. Iván Fischer is oprichter van de Hongaarse Mahler Genootschap en 'patron' van de Britse Kodály Academy. Hij ontving een gouden medaille van de Hongaarse president en de Crystal Award van het World Economic Forum voor zijn realisaties op het vlak van internationale culturele relaties. Door de Franse regering werd hij benoemd tot Chevalier des Arts et des Lettres. In 2006 verkreeg Fischer de Kossuth Prijs, de meest prestigieuze prijs voor de kunsten in Hongarije.

Sibylla Rubens

De Duitse sopraan Sibylla Rubens studeerde zang aan de Musikhochschulen van Trossingen, Frankfurt am Main en Basel. Ze volgde masterclasses bij Edith Mathis en Elsa Cavelti en specialiseerde zich in het lied bij Irwin Gage in Zürich. Sibylla Rubens is een veelgevraagde concertzangeres in binnen- en buitenland. Hoogtepunten van de afgelopen jaren zijn concerten met het Koninklijk Concertgebouworkest Amsterdam olv. Philippe Herreweghe (Fauré Requiem), met Hartmut Hänchen (Bach Magnificat en Brahms Deutsches Requiem), met Heinrich Schiff (Vierde van Mahler en de Negende van Beethoven in Wenen), verder nog Bachs 'Matthäus-

Passion' in Carnegie Hall New York, Schumanns Requiem bij de Münchner Philharmoniker olv. Christian Thielemann en Bachs 'Weihnachtsoratorium' en 'H-moll Messe' in Montreal olv. Kent Nagano. Rubens werkte vele jaren samen met de Stuttgarter Bachakademie olv. Helmuth Rilling. In het seizoen 2009/10 gaf ze onder meer concerten met het Gewandhausorchester Leipzig (Mendelssohns 'Lobgesang'), NDR Sinfonieorchester Hamburg (Händel 'Dixit Dominus'), en Konzerthausorchester Berlin (Haydn's 'Harmoniemesse'). Komend seizoen staan onder meer concerten op til met Mahlers Achtste Symfonie olv. Christian Thielemann in München en Schuberts 'As-Dur-Messe' olv. Michael Gielen in Baden-Baden en Freiburg. Sibylla Rubens geeft regelmatig ook liedrecitals. Met Thomas Quasthoff en Justus Zeyen was ze in Wolfs 'Italienisches Liederbuch' te horen, onder meer op de Schubertiade in Schwarzenberg. Sibylla Rubens is te horen op een groot aantal cd-opnamen. Recente opnamen zijn Mozarts Requiem olv. Christian Thielemann (Deutsche Grammophon) en liederen van Schubert en Schumann (Naxos). Op het label Oehms-Classics verschenen recent de integrale opname van de liederen van Humperdinck (wereldpremière op cd) en Mendelssohns 'Lobgesang'-Symfonie met de Deutsche Radio Philharmonie Saarbrücken en het Chor des Bayerischen Rundfunks.

COLLEGIUM VOCALE GENT

sopraan

Ulrike Barth
Sylvie De Pauw
Emilie De Voght
Aurélie Franck
Aleksandra Lewandowska
Elisabeth Rapp

alt

Laia Cortes*
Ursula Ebner
Gudrun Köllner
Cécile Pilorger
Sandra Raoulx
Mieke Wouters

tenor

Malcolm Bennett*
Vincent Lesage
Dan Martin
José Pizarro
Albert Riera
René Veen

bas

Stefan Drexelmeier
Joachim Höchbauer
Matthias Lutze*
Peter Pöppel
Robert van der Vinne
Frits Vanhulle

* solisten

BUDAPEST FESTIVAL ORCHESTRA

muzikale leiding

Iván Fischer

1e viool

Violetta Eckhardt
Agnes Biro
Mária Gál-Tamási
Radu Hrib
Erika Illési
István Kádár
Ern Kiss
Péter Kostyál
Eszter Lesták Bedö
Gyöngyvér Oláh
Gábor Sipos
Emese Gulyás
Tamás Zalay
Zoltán Tuska

2e viool

Tímea Iván
Györgyi Czirók
Tibor Gátay
Krisztina Haják
József Rácz
Levente Szabo
Zsolt Szefcsik
Antónia Bodo
Éva Nádain
Noémi Molnár
Csaba Czenke
Zsuzsa Szlávik

altviool

Péter Lukács
Miklós Bányai
Judit Bende
Cecília Bodolai
Zoltán Fekete
Barna Juhász
Nikoletta Reinhardt
Nao Yamamoto
Ágnes Csoma
László Bolyki

cello

Péter Szabo
Lajos Dvorák
Éva Eckhardt
György Kertész
Gabriella Liptai
Kousay Mahdi
György Marko
Rita Sovány

contrabas

Zsolt Fejérvári
Károly Kaszás
Géza Lajho
László Lévai
Attila Martos
Csaba Sipos

fluit

Erika Sebök
Anett Joföldi
Zsuzsanna Madai

hobo

Nick Deutch
Szilvia Becze
Dániel Ella

klarinet

Ákos ACS
László Kiss
Rudolf Sztitka

fagot

Dániel Tallián
Sándor Patkos
Mihály Duffek

hoorn

Dávid Bereczky
András Szabo
László Szabo
Zsombor Nagy

trompet

Zsolt Czeglédi
Tamás Poti

trombone

Balázs Szakszon
Péter Balint
Sándor Balogh

pauken

Ben Ramirez

slagwerk

László Herboldy
István Kurcsák
Gáspár Szente
Gábor Pusztai

harp

Ágnes Polonyi

orgel, klavecimbel

Benjamin Bayl
Dávid Báll

BINNENKORT IN DESINGEL

ISM. DEFILHARMONIE

DEFILHARMONIE

OLV. YUTAKA SADO

**KINDERKOOR VAN DE
VLAAMSE OPERA
& VLAAMS RADIO KOOR
CHOEUR DE CHAMBRE
DE NAMUR**

SAMUEL PISAR spreker **KELLY NAISIEFF** sopraan

T TAKEMITSU Twill by twilight

B BRITTEN 'Four Sea Interludes' uit 'Peter Grimes', opus 33a

L BERNSTEIN Symfonie nr 3 'Kaddish'

Leonard Bernstein © Arthur Umboh-DG

VR 28 MEI 2010 / 20 UUR / BLAUWEZAAL

INLEIDING Pauline Driesen / 19.15 uur / foyer de kunsthaven
€ 35, 30, 25 basis / **€ 30, 25, 20** -25/65+ / **€ 8** -19 jaar

2009-2010 architectuur theater dans muziek

ABO **TICKETS**

deSingel

Desguinlei 25 / B-2018 Antwerpen
ma → vr 10 → 19 uur / za 16 → 19 uur

www.desingel.be
tickets@desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
F +32 (0)3 248 28 00

deSingel is een kunstinstituut van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van

STAD ANTWERPEN

hoofdsponsor

Haven van
Antwerpen

mediasponsors

dS De
Standaard

Knack
weekblad
focus